GeniaaL gedacht

We willen meningen horen. Meningen van ingenieurs over wat hen nauw aan het hart ligt, meningen van niet-ingenieurs over ingenieurs en ingenieuren, alles wat des mensen is, kan en mag aan bod komen. Als het maar 'uw gedacht' is, mijn gedacht.

ADHEMAR BULTHEEL

Adhemar Bultheel is professor-emeritus aan de Faculteit Ingenieurswetenschappen, verbonden aan de Afdeling Numerieke Analyse en Toegepaste Wiskunde van het Departement Computerwetenschappen. Hij heeft jarenlang opleidingsonderdelen in de toegepaste wiskunde gedoceerd en is dan ook een vaste waarde in de herinneringen van vele alumni.

'In de oertijd was er eigenlijk niet veel anders te doen dan jagen en verzamelen. De enige fomo was toen een gemiste maaltijd.'

FOERAGE

In de maand mei is een toiletbezoek bij mij thuis altijd veel geanimeerder dan in de rest van het jaar. Het verluchtingsvenstertje zit namelijk in een vierkante buis die uit de voorgevel luifelt. Die wordt in mei altijd gebruikt als broedplaats `with a view' door een mezengezinnetje. Als papa of mama met een bekvol frrrt komt aangevlogen en tik tik tik over de landingsbaan wipt, dan start meteen een piepkoor vol ikkigheid uit hongerige keeltjes tot de bekjes gevuld zijn en tik tik tik frrrt de ouder de volgende leeftocht gaat zoeken. Het is een voortdurend af- en aanvliegen tot het op een dag stil is en de vogeltjes gevlogen zijn.

Ook wij mensen moeten foerageren, het hele jaar door. In de oertijd was er eigenlijk niet veel anders te doen dan jagen en verzamelen. De enige fomo was toen een gemiste maaltijd. Daarna, liever dan het eten achterna te hollen, is men het voedsel gaan kweken. Doordat we steeds meer wilden is het produceren en verdelen van voeding een specialisatie geworden. En hoe meer machines werden uitgevonden om ons het werk uit handen te nemen, hoe minder tijd we hadden om ons te bevoorraden. Gespecialiseerde winkels waren niet meer efficiënt genoeg en er verschenen markten in allerlei maten en gewichten van maxi over super tot hyper, waar we met karrenvrachten ons in plastic verpakt voedsel van over de hele wereld inslaan. Het laten klaarzetten van hapjes met appjes is nu courant. Je moet die enkel nog oppikken zonder zelf nog rond te moeten lopen, een ommetje rijden is voldoende of je laat het zelfs thuisbezorgen, binnenkort wellicht met een dronetje.

Voorlopig ben ik nog het type 'vitalo' dat, gewoonlijk op een zaterdag, de inkopen voor een week gaat verzamelen door mij ter plaatse te begeven. Gezien de wachtrijen aan de kassa ben ik blijkbaar niet de enige overlevende van deze bedreigde mensensoort. Door een zeker OCD-trekje dat ergens in mij smeult, zijn er bepaalde dingen die ik best vind in bepaalde supermarkten. Dus wordt het een rondje supermarkthoppen, wel zonder tijdverlies. Ik weet precies waar in welke winkel ik kan vinden wat ik nodig heb. Dat hebben de managers natuurlijk door. Vrij regelmatig wordt de inrichting van de winkel aangepast zodat ik volkomen ontredderd tussen de rekken loop, op zoek naar mijn vertrouwd toetje. Omdat openingsuren niet voor alle ketens dezelfde zijn, moet de ronde in een bepaalde volgorde afgelegd worden. Dit in combinatie met een traveling salesman probleem maakt het theoretisch een NP-hard probleem. Omdat er maar een beperkt aantal mogelijkheden zijn is een heuristische oplossing best mogelijk die in de loop der jaren een steady state oplossing heeft gevonden. Grote problemen ontstaan enkel als er ergens een keten besluit een filiaal te verbouwen en voor een aantal weken of maanden sluit. Zelfs wijzigingen in het aangeboden assortiment kan het zoeken naar een nieuw globaal optimum vereisen.

Moet ik op een weekdag een vers brood ophalen, dan is dat weer zo'n kritische operatie. Je wil natuurlijk wel zo lang mogelijk blijven werken, ook niet te lang want dan is er geen vers brood meer van de vorm, het gewicht en de samenstelling die je gewend bent te nemen. Het valt trouwens op dat precies mijn favoriete soort brood

© Joris Snaet

altijd eerst uitverkocht is. Het kritische moment ligt ergens rond vier uur in de namiddag. Je moet ook zorgen dat je er niet kort na vier uur aankomt, want dan wordt de winkel overstroomd door gsm'ende after-school zombies die de cola-, chips- en snoeprekken komen plunderen. Net een zwerm vogels die op een pas geoogst korenveld een graantje komen meepikken. Bij de ingang moet je over de rugzakken fierljeppen die ze daar verplicht moeten achtergelaten.

Het grootste tijdverlies loop je op aan de kassa's. Plichtsbewust vraagt de kassapersoon of je een kaart of bonnetjes hebt. Rampzalig is het als er dan een opa voor jou een pakje uitgeknipte bonnetjes bovenhaalt die met een paperclip zijn samengeklemd en waarin hij dan ijverig begint te zoeken. Sommige ervan zijn net vervallen want slechts geldig tot vorige woensdag. Daarvoor moet hij op zoek naar zijn leesbril om dat te kunnen lezen, want als je de oorlog nog hebt meegemaakt dan zijn de ogen niet meer zo helder en dan knip je alle bonnetjes uit zonder onderscheid van reclamefolder of winkelketen. En ja, natuurlijk spaart hij ook de zegeltjes of stempels of welke actie ook die er op dat moment loopt. Dit is een fenomeen waar onze universiteiten tegenwoordig ook een beetje ziekjes aan zijn. Studenten kunnen credits, bonussen, faciliteiten, voorafnames, rugzakmiddelen en al dat soort kortingen gebruiken om toch maar een diploma af te kopen. De stap naar een universitaire klantenkaart en om die met een app op de smartphone te managen is niet zo ver meer af.

Ondertussen probeert een jonge mama die na opa in de rij staat, haar zoontje in toom te houden, die in crescendo auditief en agitatief probeert duidelijk te maken dat hij een grabbel wil doen in de uitnodigend uitgestalde snoepjes. De laatste persoon voor mij is een omaatje dat het spektakel gadeslaat en duidelijk denkt `in mijnen tijd piepten wij wel anders', terwijl ze stuk voor stuk haar winkelkarretje leeghaalt en haar aankopen op de band legt. Het gaat wat moeizaam want ze staat achter de kar en over de stuurstang reikend is het niet eenvoudig om de paar producten op de bodem van de kar te pakken. Als ze eindelijk klaar is en wat doorschuift kan ik mijn brood ook op de band leggen en begint de volgende klant zijn kar uit te laden. Net op dat moment wordt aangekondigd dat een nieuwe kassa opengaat. Ik ben ingesloten door twee karren en kan geen kant op. Ondertussen is de bomma voor mij klaar en vraagt ze aan het kassameisje ‘Hoeveel moet ik?’, hoewel het bedrag duidelijk leesbaar voor haar neus staat. ‘Zeventien euro en vijftien centjes,’ zegt de opgetutte caissière vriendelijk. Waarschijnlijk heeft die nog een afspraak meteen na haar werk.
‘Ik dacht zeventien euro dertien,’ protesteert pientere oma. ‘Ja maar dat wordt nu afgerond, de kleinere centjes mag je nog altijd gebruiken,’ klinkt het iets te luide antwoord, alsof hardhorigheid in deze vanzelfsprekend is. En, oh, rampzaligheid der rampzaligheden, grootmoe zet haar omvangrijke handtas op de kassa en begint die uit te laden: een regenkapje, een spiegeltje, een kam, een borstel, ah en ‘oh, hier een bonnetje, dat was ik vergeten, daar is het nu te laat voor zeker?’. Helemaal onderaan zit haar opgezwollen portemonnee. Een briefje van tien euro is rap gevonden achter de foto’s van de kleinkinderen. Uit een andere buidel wordt dan muntje voor muntje opgediept en langs twee kanten bekeken. Een vergissing tussen een of twee euro is vlug gemaakt. Eenmaal aan de rosse munten gekomen wordt het iets moeilijker. Met een aantal munten van vijftig en twintig cent komt ze tot een bedrag van zeventien euro. Dan begint het precisiewerk met centjes van twee en een, want daar heeft ze er nog veel van. Ze geraakt tot zeventien euro en elf cent en dan is de buidel leeg. ‘Dan zal ik misschien toch maar met de kaart betalen ...’
Ondertussen zijn al drie mensen aan de nieuw geopende kassa bediend geraakt. Met al die kassabejaarden die net komen winkelen op een moment dat ik een brood nodig heb, krijg ik het gevoel dat een vers uit de rekken genomen brood al oud geworden is voordat ik er de winkel mee uit geraak.

Tot overmaat van ramp heeft een projectontwikkelaar aan de overkant van de straat een erf serviceflats gebouwd zodat ik binnenkort rollators in mijn winkel zal kunnen verwachten. Nu, het is wel gemakkelijk natuurlijk, zo’n serviceflat, in het dorpscentrum, met een winkel vlakbij. Misschien moet ik eens langsgaan om een optie te nemen voor mijn oude dag.